

**ПРОНЕВИЧ А. С. КООРДИНАЦІОННА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРА:
УПРАВЛЕНЧЕСКО-ПРАВОВАЯ ПРИРОДА, ЛЕГІТИМІЗАЦІЯ І ПРОБЛЕМИ
РЕАЛІЗАЦІЇ**

Осмыслена специфика управленческо-правовой природы координационной деятельности прокурора в сфере противодействия преступности и коррупции, выявлено состояние современного нормативно-правового регулирования координационной деятельности прокурора и на основе изучения актуальных информационно-аналитических материалов, подготовленных профильными структурными подразделениями Генеральной прокуратуры Украины и прокуратор областного уровня, вычленены объективные проявления низкой эффективности координационной деятельности в органах прокуратуры.

Ключевые слова: координационная деятельность прокурора, координационные полномочия, противодействие преступности и коррупции, координационное совещание, межведомственное совещание, межведомственная рабочая группа по раскрытию и расследованию преступлений, совместная следственно-оперативная группа, контрольное дело по проведённому координационному или межведомственному совещанию.

**PRONEVYCH O. S. COORDINATING ACTIVITIES OF A PROSECUTOR:
ADMINISTRATIVE AND LEGAL NATURE, LEGITIMIZATION AND PROBLEMS
OF IMPLEMENTATION**

The article is devoted to understanding the specifics of administrative and legal nature of the coordinating activities of a prosecutor in combating crime and corruption; the author has clarified the state of the current legal regulation and coordinating activities of a prosecutor; objective manifestations of the low efficiency of coordinating activities within prosecutor's office are singled out on the basis of studying actual information and analytical materials prepared by specialized structural units of the Prosecutor General of Ukraine and regional prosecutor's offices.

Particular attention is paid to clarification of the differences between coordinating and inter-agency meetings, and the results of monitoring of coordinating activity of regional prosecutor's offices by the department of organizational and methodical work and coordination of law enforcement agencies' activities in the field of combating crime of the Main Department of Supervision in Criminal Proceedings of the Prosecutor General of Ukraine.

Keywords: coordinating activities of a prosecutor, coordinating authorities, crime and corruption counteraction, coordination meeting, interagency meeting, inter-agency working group on solving and investigating crimes, joint investigative and operative team, control case concerning conducted coordinating or inter-agency meeting.

УДК 342.9:347.121.1:343.7

М. В. РІЗАК,

кандидат юридичних наук,

помічник-консультант народного депутата України

ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ ЯК ОБ'ЄКТ НЕПРАВМИРНОГО ПОСЯГАННЯ

Встановлено, що персональні дані фізичної особи та бази персональних даних як упорядковані сукупності масивів таких даних на сучасному етапі розвитку та становлення інформаційних технологій є дуже вагомим інструментом впливу та маніпулювання в руках правопорушників. Доведено, що на сьогодні неправомірне посягання на персональні дані осіб залишається практично безкарними, що і сприяє подальшому погіршенню ситуації та зростанню занепокоєння серед населення через усе частіші втручання у приватне життя. Обґрунтовано необхідність удосконалення вже існуючої законодавчої бази в частині дисциплінарних та інших санкцій для посилення захисту та запобігання витоку такої інформації, як персональні дані.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, кримінальна відповідальність, неправомірне посягання, об'єкт посягання, персональні дані, цивільна відповідальність.

Rizak, M.V. (2015), "Personal data as object of unlawful encroachment" ["Personalni dani yak obiekt nepravomirnoho posiahannia"], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 57–62.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток інформаційного простору та глибоке проникнення інформаційно-телекомунікаційних технологій у життя людства дають подвійний ефект. З одного боку, набагато полегшується обмін необхідними даними між усіма зацікавленими

суб'єктами, а з іншого – підвищується ризик потрапляння цих даних, зокрема даних обмеженого доступу, до рук третіх осіб, які можуть використати їх не за призначенням та у своїх власних корисних цілях. Тому законодавче закріплення основ захисту персональних даних від неправомірного посягання та подальшого незаконного використання частково вирішує поставлену проблему, однак потребує подальшого детального вивчення та змістового аналізу існуючої зараз ситуації в цій сфері, що і стало предметом нашого дослідження.

Метою цієї статті є дослідження персональних даних як об'єкта неправомірного посягання. Для належного та повного вивчення вказаного питання спочатку пропонуємо визначити, що являє собою об'єкт неправомірного посягання. Перш за все відзначимо, що будь-яке протиправне діяння характеризується сукупністю елементів, з яких воно складається: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт і суб'єктивна сторона. Серед цих елементів чи не найважливіше місце займає саме об'єкт протиправного посягання, адже він безпосередньо характеризує те, на що посягає правопорушник та навколо чого відбуваються протиправні дії.

Виклад основного матеріалу. Об'єкт посягання у кримінально-правовому трактуванні – це суспільні відносини, що охороняються кримінальним законом [1, с. 69]. Проте науковцями обґрунтовується й інша точка зору, згідно з якою вищевказана концепція не цілком відповідає сучасним поглядам щодо оцінки соціальних цінностей. На їхню думку, такий підхід до цієї проблеми дещо недооцінює значення людини у сфері соціального життя, яке визнано Конституцією України найвищою соціальною цінністю, а її права, свободи та їх гарантії мають визначати зміст і спрямування діяльності держави. Дослідники стверджують, що об'єктом будь-якого правопорушення, який найповніше, порівнюючи з іншими елементами, відображає характер суспільної небезпечності вчиненого діяння, слід визнавати не якісь абстрактні суспільні відносини, а конкретні людські, суспільні або державні цінності [2, с. 236].

Подібна позиція простежується і у працях А. Н. Трайніна, на думку якого об'єктом посягання в його конкретному життєвому втіленні можуть бути як матеріальні, так і нематеріальні цінності – політичні, моральні, культурні та ін. При цьому цінності, на його думку, – це те, що має суттєве значення для людини і суспільства в цілому, тому вони охороняються нормами різних галузей права, а найважливіші них

бере під свій захист кримінальне законодавство [3, с. 123].

Отже, аналізуючи викладене, під персональними даними як об'єктом неправомірного посягання слід розуміти виражену в об'єктивній (матеріальній) формі охоронювану законом інформацію або масив інформації, за допомогою якої можна чітко ідентифікувати конкретну особу та відносно якої вчинені протиправні дії, тобто дії, на які суб'єкт персональних даних не давав дозволу та які заборонені законом.

Визначаючи персональні дані як об'єкт неправомірного посягання, можна з упевненістю сказати, що обов'язковими ознаками вказаного об'єкта є те, що він: 1) є інформацією чи масивом інформації (дані про національність особи, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, адресу, дату і місце народження, інша інформація, що дозволяє належно ідентифікувати суб'єкта); 2) має виражатися в об'єктивній (матеріальній) формі (рукописному, машинописному, друкарському тексті, нотному записі, фонограмі, відеограмі, будь-якому електронному записі тощо); 3) охороняється чинним законодавством України; 4) має належати конкретній особі і не належить суб'єкту посягання.

Визначивши основні ознаки персональних даних як об'єкта неправомірного посягання, можна здійснити їх класифікацію за такими критеріями:

1) за суб'єктами відносин, пов'язаних із персональними даними, можна виділити посягання на персональні дані самого суб'єкта, на базу даних, що знаходиться у розпорядника, на базу даних, що знаходиться у володільця, на інформацію, що знаходиться в уповноваженому державному органі з питань захисту персональних даних тощо;

2) за формою вираження виділяють дані, які представлені в електронному варіанті (наприклад, аккаунти), в рукописному вигляді (картки), в друкарському тексті, в нотному записі тощо;

3) залежно від режиму охорони персональних даних виділяють персональні дані, які охороняються чинним законодавством, та персональні дані, які охороняються відповідним договором.

Беручи до уваги той факт, що головною особою, зацікавленою у збереженні обмеженого доступу до персональних даних, є їх суб'єкт, то він має право встановлювати відповідний режим доступу до персональних даних із урахуванням вимог законодавства. Тому персональні дані можна класифікувати як: 1) загальні

(наприклад, прізвище, ім'я та по батькові, дата народження, а також інші персональні дані, які за згодою їх суб'єкта розміщені в загальнодоступних базах персональних даних); 2) вразливі (відомості про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, про стан здоров'я, інші, дані визначені такими законом); 3) спеціальні (персональні дані, що не входять до вразливих чи загальних і межі обігу яких визначаються їх суб'єктом) [4, с. 94].

Для найбільш чіткого та правильного з'ясування основних властивостей, ролі та значення конкретного об'єкта посягання виділяють загальний, родовий і безпосередній об'єкти; також розрізняють об'єкт та предмет посягання. Зокрема, відповідно до ст. 182 Кримінального кодексу України [5], яка передбачає відповідальність за порушення недоторканності приватного життя, загальним об'єктом неправомірного посягання на персональні дані виступають особисті права та свободи людини і громадянина. Родовим об'єктом складу такого злочину є право особи на недоторканність життя, безпосереднім об'єктом – персональні дані, що становлять відомості про особу. В свою чергу, предметом злочину є конкретна інформація про вказану особу. Виходячи з викладеного, слід відзначити, що об'єкт є ширшим поняттям за смисловим та змістовим навантаженням, ніж предмет злочину. Адже об'єктом злочину є персональні дані, які включають у себе сукупність різних видів інформації про особу, такі як стан здоров'я, вік, дата народження, місце проживання тощо, а предмет вказує на конкретний вид інформації про таку особу, щодо якої здійснено протиправне посягання.

Також необхідно зауважити, що саме від виду персональних даних як предмета неправомірного посягання залежить міра покарання за вчинення відповідного злочинного діяння, а також суб'єкт вчинення цього посягання, тому в кримінальному законодавстві виділяють різні склади злочину. Наприклад, статтею 145 Кримінального кодексу України передбачена відповідальність за умисне розголошення лікарської таємниці особою, якій вона стала відома у зв'язку з виконанням професійних чи службових обов'язків [5]. Предметом складу цього злочину виступає лікарська таємниця – певним чином задокументована інформація про хворобу, медичне обстеження, огляд та його результати, тобто інформація про стан здоров'я пацієнта, що і є персональними даними. Стаття 163 КК України передбачає відповідальність за порушення таємниці листування, телефонних

розмов, телеграфних та інших повідомлень, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер [5]. У цьому випадку предметом злочину є відомості, що передані чи передаються громадянами шляхом листування або телефонних розмов, а також повідомлення громадян, які передаються або були передані телеграфом чи за допомогою інших засобів зв'язку, а також через комп'ютер і становлять таємницю громадянина.

Також до видів злочинів, об'єктом посягання яких є персональні дані, можемо віднести: розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) всупереч волі усиновителя (удочерителя) (ст. 168 КК України), незаконне використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації (ст. 359 КК України), порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних систем (ст. 363 КК України) [5].

За вчинення неправомірного посягання на персональні дані може наставати й адміністративна відповідальність, передбачена ст. 188-39 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме за порушення законодавства у сфері захисту персональних даних; ст. 212-3 КУпАП – за порушення права на інформацію. Кодекс України про адміністративні правопорушення також доповнено статтями 212-5 «Порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави» та ст. 212-6, яка передбачає відповідальність за здійснення незаконного доступу до інформації в інформаційних (автоматизованих) системах, незаконне виготовлення чи розповсюдження копій баз даних інформаційних (автоматизованих) систем [6; 7].

Щодо цивільної відповідальності, яка є різновидом юридичної відповідальності за посягання на персональні дані, доцільно зазначити, що Цивільний кодекс України (ст. 201, 275) передбачає захист нематеріальних благ громадян, включаючи недоторканність приватного життя, особисту та сімейну таємницю, ділову репутацію тощо [8]. Цивільно-правовою санкцією є відшкодування збитків. Збитки, заподіяні внаслідок вчинення дій, визначених законодавством як неправомірне збирання, розголошення та використання інформації, підлягають відшкодуванню за позовами заінтересованих осіб у порядку, визначеному Цивільним законодавством України.

Отже, на основі наведених статей можна виділити такі види предмета неправомірного посягання, що в сукупності виражають персональні дані як об'єкт таких посягань: лікарська

таємниця; таємниця листування, телефонних розмов, телеграфних та інших повідомлень, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер; інтереси сім'ї та дітей, яких усиновлено; використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації; порядок експлуатації автоматизованих електронно-обчислювальних машин, їх систем чи комп'ютерних мереж.

Механізм заподіяння шкоди завжди полягає у посяганні на предмет суспільних відносин, у протиправному впливі на нього або у зміні соціального зв'язку, який пов'язує останній. Зважаючи на те, що персональні дані являють собою відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, протиправний вплив завжди здійснюється через інформаційні відносини. І саме тому, враховуючи той факт, що персональні дані є невід'ємною частиною інформаційних ресурсів усіх рівнів, що дозволяє збирати, обробляти, зберігати, використовувати персональні дані в різних сферах діяльності суспільства та держави (фінансовій і податковій, пенсійній, соціального та медичного страхування, трудовій, оперативно-розшуковій), обов'язково має бути отримана згода на їх використання від суб'єкта персональних даних [9, с. 25]. Вказане кореспондує закон України «Про захист персональних даних», який встановлює загальне правило, відповідно до якого обробка персональних даних може здійснюватися лише за згодою їх суб'єкта.

Поширення та активне використання сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій, методів автоматичної обробки даних, формування глобальних інформаційно-телекомунікаційних систем, доступ до яких може здійснюватися практично кожною людиною з будь-якої точки земної кулі, – це реальні характеристики сучасної цифрової ери. І з одного боку, всі переваги вільного доступу до інформації безпосередньо забезпечують громадянам реалізацію одного з головних демократичних прав на свободу інформації, а ведення масштабних автоматизованих баз даних істотно оптимізує різноманітні процеси від підготовки та використання кредитних карт до формування біометричного портрета та прогнозування можливих захворювань. З іншого ж – широке використання персональних даних органами державної влади, комерційними та громадськими організаціями суттєво посилює ризик несанкціонованого вторгнення сторонніх в особисту сферу людини, створює загрозу порушення одного з її основоположних природних прав –

права на недоторканність приватного життя [10, с. 192].

Також загроза неправомірного посягання виникає в результаті користування соціальними мережами [11]. Тому що поряд із появою зручного інструмента для спілкування людей, який можна використовувати з інформаційною, діловою чи особистою метою, одночасно з'являється можливість використовувати цей інструмент у протиправних, а часом і злочинних цілях. Із розвитком високих технологій почали вдосконалюватись і способи вчинення традиційних злочинів (крадіжка, вимагання, шахрайство тощо), набуло розповсюдження неправомірне збирання та використання особистих даних. Існуюча на сьогодні система накопичення та зберігання персональних даних у соціальних мережах створює плідне підґрунтя для їх неправомірного використання, втягнення громадян України до злочинної діяльності як зарубіжними спецслужбами, так і різноманітними терористичними та злочинними організаціями [12, с. 275].

Наведене твердження абсолютно точно характеризує ситуацію незахищеності такого об'єкта, як персональні дані. Адже повальне та всеохоплююче поширення та просування серед населення так званих аккаунтів, що потрібні для реєстрації на тих чи інших сайтах для написання будь-якого коментарю або повідомлення, тільки збільшує ймовірність для особи стати жертвою в інформаційному сенсі. Чим більше людина залишає своїх персональних даних на різних сайтах, які позиціонують себе як безпечні і такі, що гарантують конфіденційність, тим більша ймовірність, що вони стануть об'єктом неправомірного посягання з боку тих же спецслужб або хакерів, які працюють задля матеріальної вигоди, іноді навіть до кінця не усвідомлюючи наслідків, до яких можуть призвести начебто «просто програми» для злому.

Підсумовуючи все викладене, можна зазначити наступне. Персональні дані фізичної особи та бази персональних даних як упорядковані сукупності масивів таких даних на сучасному етапі розвитку та становлення інформаційних технологій є дуже вагомим інструментом впливу та маніпулювання в руках правопорушників. Підвищена цікавість такої інформації робить персональні дані надпопулярним об'єктом для неправомірного посягання з боку різних суб'єктів. На сьогодні таке неправомірне посягання здійснюється переважно у формі кіберзлочинів. Для посилення захисту та запобігання витоку такої інформації, як персональні дані, необхідно удосконалювати вже існуючу

законодавчу базу в частині дисциплінарних та інших санкцій, адже сьогодні неправомірне посягання на персональні дані осіб залишається на практично безкарним, що сприяє пода-

льшому погіршенню ситуації та зростанню занепокоєння серед населення через усе частіші втручання у приватне життя.

Список використаних джерел

1. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України : навч. посіб. / В. Я. Тацій. – Харків : УкрЮА, 1994. – 765 с.
2. Шевчук В. В. Об'єкт злочину за кримінальним правом України / В. В. Шевчук, О. В. Охман // Університетські наукові записки. – Хмельницький, 2006. – № 2 (18). – С. 234–239.
3. Трайнин А. Н. Общее учение о составе преступления / А. Н. Трайнин. – М. : Госюриздат, 1957. – 342 с.
4. Різак М. В. Класифікація персональних даних як необхідний елемент введення ефективної комунікації в суспільстві / М. В. Різак // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2013. – № 6-3. – С. 90–94.
5. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
6. Різак М. В. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства в сфері обігу персональних даних: сучасний стан та перспективи подальшого розвитку / М. В. Різак // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ – 2013. – № 1 (60). – С. 190–198.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
8. Цивільний Кодекс України : закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
9. Різак М. В. Співвідношення понять «обіг» та «обробка» персональних даних: термінологічні аспекти / М. В. Різак // Віче. – 2013. – № 8. – С. 25–26.
10. Різак М. В. Володілець (розпорядник) бази персональних даних: окремі питання / М. В. Різак // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 1. – С. 192–197.
11. Rizak M. V. The legislative support of circulation and processing of personal data in the social networks in Ukraine: current state and the prospects of development / M. V. Rizak // Acta humana : emberi jogi közlemények. – 2014. – 2. évf. (új folyam) 4. – Sz. 13–19.
12. Кучеренко М. С. До питання дефініції та характеристики суспільної безпеки крадіжки особистості у соціальних мережах / М. С. Кучеренко, А. О. Мельник // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія та практика). – 2012. – № 1 (27). – С. 273–278.

Надійшла до редколегії 21.10.2015

РИЗАК М. В. ПЕРСОНАЛЬНЫЕ ДАННЫЕ КАК ОБЪЕКТ НЕПРАВОМЕРНОГО ПОСЯГАТЕЛЬСТВА

Установлено, что персональные данные физического лица и базы персональных данных как упорядоченные совокупности массивов таких данных на современном этапе развития и становления информационных технологий являются очень весомым инструментом влияния и манипулирования в руках правонарушителей. Доказано, что на данный момент неправомерное посягательство на персональные данные лиц остается практически безнаказанным, что способствует дальнейшему ухудшению ситуации и росту беспокойства среди населения из-за всё более частых вмешательств в частную жизнь. Обоснована необходимость совершенствования уже существующей законодательной базы в части дисциплинарных и иных санкций для усиления защиты и предотвращения утечки такой информации, как персональные данные.

Ключевые слова: административная ответственность, гражданская ответственность, неправомерное посягательство, объект посягательства, персональные данные, уголовная ответственность.

RIZAK M. V. PERSONAL DATA AS OBJECT OF UNLAWFUL ENCROACHMENT

The rapid development of information space and deep penetration of ICT in human life make a double effect. On the one hand, it is much easier to exchange of necessary data between all interested subjects but on the other hand it increases the risk of getting such data, including data of limited access, to the hands of third parties who may use them improperly and for their own gain. Therefore, the primary legal fixing of bases for protection of personal data from unlawful encroachment and further their illegal use solves the problem partially, but it requires further detailed study and semantic analysis of the existing situation at this moment in this area, which is the subject of study of this article. In the article the personal data is researched as an object of unlawful encroachment. Found out that personal data of person, as well as the personal data, which represent a set of ordered arrays of such data, is a very important instrument of influence and manipulation in the hands of offenders at the present stage of development and formation of information technologies. In this article is proved that

at present the illegal encroachment on the personal data of persons is almost unpunished, that contributes to further worsening the situation and increases the public anxiety regarding increasing frequency affecting the private life. It's proved the necessity to improve the existing legal framework in terms of disciplinary and other sanctions to strengthen security and to prevent the leakage of information such as personal data.

Keywords: *administrative liability, civil liability, criminal liability, object of unlawful acts, personal data, unlawful acts.*

УДК 342.95

О. Ю. САЛМАНОВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

начальник кафедри адміністративного права та процесу

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ОЦІНОЧНИХ ПОНЯТЬ В АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Досліджено теоретико-правові засади застосування оціночних понять в адміністративно-деліктному законодавстві. Розглянуто механізм використання оціночних понять та можливі шляхи удосконалення процесу захисту прав і свобод громадян від протиправних рішень посадових осіб органів державної влади. Визначено, що оціночні поняття в процесі застосування норм адміністративно-деліктного законодавства дозволяють здійснювати індивідуальне піднормативне регулювання суспільних відносин. Вони є об'єктивно необхідними, надають адміністративно-деліктному законодавству певний ступінь стабільності та регулятивної міцності, а у ряді випадків усувають протиріччя, що виникають в результаті нормативно-правового формалізму.

Ключові слова: *оціночні поняття, адміністративно-деліктне законодавство, компетенція, дискреційні повноваження, адміністративно-юрисдикційна практика, правовий припис, юридичний факт.*

Salmanova, O.Y. (2015), "Problems of using evaluative concepts in administrative and tort legislation" ["Problemy vykorystannia otsinochnykh poniat v administratyvno-deliktnomu zakonodavstvi"], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 62–67.

Постановка проблеми. Одним із аспектів підвищення правової якості адміністративно-деліктного законодавства є проблема оптимального співвідношення елементів формального та оціночного. Оціночні поняття є об'єктивно необхідними і за відповідних умов надають адміністративно-деліктному законодавству певної стабільності та регулятивної міцності, знімають у ряді випадків протиріччя, що виникають в результаті нормативно-правового формалізму. Водночас надмірне і невиправдане включення оціночних понять в адміністративно-деліктне законодавство здатне зменшити ефективність процесів в адміністративно-юрисдикційній практиці. Складність тлумачення і застосування оціночних понять пов'язана з низкою особливостей їх логіко-гносеологічної та юридичної природи. Існує реальна небезпека прояву суб'єктивізму, що може призвести до порушення прав та свобод людини і громадянина. Велике значення в цьому аспекті має пошук та аналіз закономірностей раціонально-

го використання оціночних понять для конструювання приписів адміністративно-деліктного законодавства.

Стан дослідження. В юридичній літературі цій проблемі приділяється недостатня увага, незважаючи на її очевидне науково-практичне значення. Даному питанню та загальнотеоретичним аспектам правозастосовної діяльності взагалі присвятили свої праці такі вчені, як: С. І. Вільнянський, В. Н. Кудрявцев, М. О. Бару, Я. М. Брайнін, Т. В. Кошаніна, Ю. П. Соловей та інші.

Під оціночними поняттями розуміють детально не роз'яснені законодавцем і узагальнені типові емпіричні ознаки певних правових явищ, конкретизація яких здійснюється шляхом оцінки в рамках конкретної правозастосовної ситуації на основі розсуду суб'єкта. Оціночні поняття характеризуються певними правовими та позаправовими особливостями. Ці особливості окреслюють певну специфіку природи оціночних понять.